

En les seves recerques i en la seva vida professional, la companya Gemma Avenzoa fou una força de la natura, amb una energia que de vegades ni ella arribava a controlar; a ella, que havia superat tants problemes de salut, la va vèncer el càncer. Avui fa companyia als grans savis que estudiava amb tanta passió i podrà escorcollar des d'allà els misteris que tant l'apassionaren, però ja no ens els podrà comunicar. Que descansi en pau.

Vicenç BELTRAN
Universitat de Roma La Sapienza
Institut d'Estudis Catalans

VICENT DE MELCHOR MUÑOZ
(Barcelona, 1958-2021)

El 19 de febrer de 2021 ens deixava, als 63 anys, Vicent de Melchor Muñoz, víctima dels estralls de la covid en un cos ja força maltractat per altres malalties. Com ha estat el cas de tots els qui se n'han anat durant les èpoques més restrictives de la pandèmia, el seu comiat no va poder aplegar el gros dels amics i col·legues que haurien volgut retre-li un darrer homenatge. Dotze anys enrere, el seu adeu prematur com a professor de la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) també va ser discret i mancat d'un acte de reconeixement on es poguessin aplegar companys i alumnes. Vicent de Melchor va suplir-ho amb una lletra de comiat, de 7 de setembre de 2009, en la qual escrivia:

Han sigut molts anys de compartir coses grans i menudes amb vosaltres: un departament universitari, converses, passadissos i despatxos, reunions, taules i cafès... També riures i algunes tensions: si a algú vaig ofendre, serveixi aquest comiat per demanar disculpes finals. Quasi vint anys de docència, investigació i administració universitàries també donen per a molt, i ha sigut una verdadera sort poder compartir-los amb vosaltres en un espai i un ambient tan privilegiat i especial.

Malgrat els anys transcorreguts, els companys del Departament de Filologia Catalana de la UAB servem viu el record de qui en va ser membre durant dinou cursos. N'és una bona mostra l'homenatge retut a través de la creació d'una pàgina web, el disseny de la qual devem a Magda Alemany.¹ Sota el títol «Vicent de Melchor *in memoriam*», s'hi recorda la figura del company desaparegut: se'n fa una semblança biogràfica a partir dels records d'alguns amics que hi van entrar en contacte des del primer curs de carrera (Eulàlia Bonet, Lluís Cabré, Jan Matas, Carles Mota, Marcel Ortín i Josep Pujol); se'n llisten les publicacions acadèmiques i d'altres tipus, i s'hi fa públic un opuscle inèdit, d'una quarantena de pàgines, que és una monografia sobre Fòrnols de Matarranya. La pàgina web es clou amb una «Taula d'homenatge» en la qual s'han inscrit col·legues del Consejo Superior de Investigaciones Científicas, l'Euskal Herriko Unibersitatea, la Fundació J. V. Foix, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat de Girona, la Universitat Pompeu Fabra, la Universitat Ramon Llull i la University of Calgary.² I s'hi ha adherit l'Institut de Llengua i Cultura Catalanes de la Universitat de Girona,³ amb el qual Vicent de Melchor havia establert naturalment llaços de col·laboració, pels interessos de recerca compartits i per l'admiració que sentia per «l'emprenedor i renovador cercle universitari de Girona d'estudis sobre història de la

1. <<http://files.cat.uab.cat/filcat/vicent-de-melchor/>>. [Consulta: 9 de juliol de 2021.]

2. Per a inscriure el nom en la «Taula d'homenatge», cal demanar-ho a Josep Pujol (josep.pujol@uab.cat).

3. <<https://www.udg.edu/en/instituts/ilcc/detall-noticies/eventid/15875>>. [Consulta: 9 de juliol de 2021.]

llengua i la literatura de l'Edat Moderna», segons que s'hi refereix en una ressenya a *Els Marges* (54, 1995, p. 124-127) de l'obra col·lectiva *La llengua catalana al segle XVIII*, editada per Pep Val-salobre, Joan Gratacós, Albert Rossich i August Rafanell (Barcelona: Quaderns Crema, 1995).

Vicent de Melchor va néixer a Barcelona el 1958, en el si d'una família de procedència valenciana. Un tràgic accident de cotxe el va deixar sense mare quan era petit i aquest fet va condicionar tota la seva biografia. El 1976 va començar la carrera de Filologia Hispànica a la UAB. Tot just enllestida, el 1982 va publicar, en una autoedició finançada per l'àvia —de qui parlava amorosament—, la peça teatral de Joan Ramis i Ramis *Arminda*.⁴ Aquest treball obre la que s'anirà conformant com la seva línia de recerca principal: l'edició i l'estudi de l'obra dramàtica de l'introduïdor del teatre neoclàssic en la literatura catalana, el maonès Joan Ramis, en el marc de la producció cultural menorquina durant la dominació britànica de l'illa al segle XVIII.

Acabada la llicenciatura, Vicent de Melchor va treballar en diverses feines, entre les quals destaca la que va dur a terme en el Servei Lingüístic de la Universitat de València. El 1990, però, es va produir un fet de gran transcendència per al seu desenvolupament professional futur: va estrenar-se com a professor associat del Departament de Filologia Catalana de la UAB, després que «tres o quatre companys [...] em van convèncer perquè acceptés la docència d'aquella antiga i enyorada Llengua Catalana III», com recordava, agraït, en la seva carta de comiat. Aquest retrobament amb la seva *alma mater* i, d'una manera molt especial, l'encoratjament rebut de la professora Mila Segarra —que n'havia sabut veure totes les potencialitats i no va cessar d'esperonar-lo perquè emprengués la via acadèmica—, el va fer prosseguir els estudis fins a assolir el grau de doctor. Així, el 1993 va presentar el treball de recerca *Obres dramàtiques de Joan Ramis i Ramis (Maó, 1746-1819). Revisió de les edicions existents i nova transcripció*, dirigit per Mila Segarra,⁵ i el 1995 va defensar la tesi doctoral *Edició i estudi lingüístic de l'obra dramàtica de Joan Ramis i Ramis (Maó, 1746-1819)*, dirigida igualment per Mila Segarra.⁶

Aquell 1995 va ser un any especialment productiu per al flamant doctor. La col·lecció «Textos i Estudis de Cultura Catalana», llavors publicada conjuntament per Curial i Publicacions de l'Abadia de Montserrat, va acollir la monografia *Vida i obra de Joan de Gualbes i Copons*, elaborada amb Kenneth Brown, amb la qual els autors feien llum sobre la biografia de l'escriptor barceloní Joan Ferrer Bonaventura de Gualbes i Copons, que va viure entre 1643 i 1714, i estudiaven la transmissió de les seves obres, ja fossin impreses o manuscrites.⁷ Com va escriure August Bover i Font en la ressenya apareguda a *Llengua & Literatura* (9, 1998, p. 505-506):

El resultat ha estat l'establiment d'un corpus de noranta-vuit composicions —poesies i un assaig en prosa—, algunes amb variants, que ens mostren un poeta burlesc «que feia blanc de la seva crítica en la societat barcelonina dels anys 1670-1714», tributari de la mètrica espanyola i amb clares reminiscències de Quevedo, però també de Góngora i fins i tot de Lope de Vega, en algunes ocasions. L'obra de Gualbes, a més, aporta contingut a un període extens del nostre Barroc, entre l'ingrés de Francesc Fontanella al convent dominic de Perpinyà (1658) fins a l'aparició del *Poema anafòric* de Francesc Tegell (1720), que fins ara pràcticament només omplien Josep Romaguera i Agustí Eura.

També és de 1995 la versió escrita de la comunicació «El paper de les dones en el naixement del valencià (1238 – ca. 1400). Un nou acostament a l'adscripció del valencià al grup occidental primitiu», publicada en les *Actes del Simposi de Demolingüística. III Trobada de Sociolingüistes*

4. Vegeu de Melchor (1982).

5. Vegeu de Melchor (1993).

6. Vegeu de Melchor (1995a).

7. Vegeu Brown / de Melchor (1995).

Catalans. Tortosa, 15 i 16 de novembre de 1993.⁸ Vicent de Melchor hi fa una proposta sobre l'adscripció occidental del valencià que pretén, en paraules seves, «complementar la hipòtesi de Ferrando o, millor encara, incloure-la, si és possible, dins un model explicatiu més ampli [...] inèdit en els estudis de catalanística», i per a fer-ho recorre als «instruments conceptuals i teòrics desenvolupats pel dialectòleg Peter Trudgill en el seu llibre *Dialects in contact* (1986)» i a «la comparació amb la situació lingüística del Quebec del segle XVII segons la descriu Philippe Barbaud en el seu assaig *Le choc des patois en Nouvelle France* (1984)».

L'any següent, el 1996, Vicent de Melchor contribueix al cinquè volum de la *Miscel·lània Germà Colón* —en homenatge a un dels grans noms de la romanística que també ens ha deixat víctima de la covid— amb l'estudi «Cronologia dels canvis en els pronoms clítics del català rossellonès», en el qual, com remarca el mateix autor, ofereix «per primera vegada un assaig de datació per al fenomen de l'accentuació dels enclítics tòncics nord-catalans del tipus *digueu-mé* o *mastega-lú*».⁹ Les hipòtesis que presenta es basen en deduccions fetes a partir dels coneixements disponibles en fonètica històrica i en dialectologia catalana comparada, i persegueixen establir una datació relativa del desplaçament accentual cap als enclítics en funció de les interaccions amb altres processos fonètics, concretament les neutralitzacions vocàliques en posició àtona i la reestructuració de les vocals mitjanes no arrodonides en posició tònica.

El 1997 torna a ser un any destacat en la trajectòria de Vicent de Melchor, atès que és quan assolix l'estabilitat laboral amb el nomenament com a professor titular d'universitat, amb data 7 d'abril, un cop guanyat el concurs preceptiu. En aquesta mateixa anualitat veuen la llum dos treballs més. D'una banda, l'article «L'ortoèpia tradicional i la pronunciació de les ⟨-r⟩ finals», aparegut a *Els Marges*, en què es refereix a «una antiga i secular regla de l'ortoèpia catalana tradicional que prescrivia que totes les ⟨-r(s)⟩ finals de mot en poesia —i segurament en qualsevol lectura més aviat formal— s'havien de pronunciar sempre en dialectes que ja l'havien perduda col·loquialment» i buida un corpus integrat per obres poètiques de quinze autors no valencians, que van del Rector de Vallfogona a J. V. Foix, a la recerca d'evidències, fornides per la rima o per la mètrica, sobre l'articulació de les ròtiques finals.¹⁰ D'altra banda, insereix una aportació en els *Estudis de llengua i literatura en honor de Joan Veny*, titulada «L'ús del català a la Menorca del segle XVIII i començaments del XIX: assaig de síntesi», en què matisa el «tòpic un xic idíl·lic sobre l'estat sociolingüístic del català menorquí al segle XVIII» i, després de repassar l'alfabetització i el coneixement de llengües a l'illa i la situació de la llengua pròpia en els usos oficials, en la literatura, a l'Església, en l'ensenyament, entre els intel·lectuals i a la premsa, conclou que «a Menorca es passa de la “normalitat” del segle XVIII al trencament amb aquesta tradició durant les dues primeres dècades del XIX».¹¹ També és de tema menorquí el capítol «El pas del jove Ramis per la Universitat d'Avinyó (1767): una aportació a la història de la cultura a la Menorca del segle XVIII», que insereix el 1999 en el volum *Joan Ramis i Josep M. Quadrado: de la Il·lustració al Romanticisme*, editat per Maria Paredes i Josefina Salord, amb el qual reprèn l'estudi de l'autor a què havia dedicat la tesi.¹²

L'any 2000 arriba una de les contribucions científiques més importants de Vicent de Melchor, en un article que publica a *Quaderns* a propòsit de la versió catalana inèdita dels quatre evangelis conservada a la Bodleian Library d'Oxford.¹³ La seva existència va ser revelada el 1927 per Pere

8. Vegeu de Melchor (1995b).

9. Vegeu de Melchor (1996).

10. Vegeu de Melchor (1997a).

11. Vegeu de Melchor (1997b).

12. Vegeu de Melchor (1999).

13. Vegeu de Melchor (2000).

Bohigas,¹⁴ el qual «seguint la portada del manuscrit i els registres locals, va donar a conèixer aquest *Nou Testament [...] traduït del grec en llengua Menorquina* [sic] com a anònim i datat del segle XVII». L'anàlisi que en fa Vicent de Melchor, tanmateix, li permet de concloure que cal adscriure el text al valencià apitxat, i no pas al menorquí; que la versió de la Bíblia utilitzada com a base va ser la traducció protestant castellana de Casiodoro de Reina i Cipriano de Valera, i no pas la Bíblia grega, i que molt probablement l'autor dels Evangelis d'Oxford va ser el clergue Lluís de las Torres (ca. 1693-1739), que els hauria traduït a Windsor entre 1733 i 1737-38.

És en aquest punt, a l'inici del segon semestre del curs 1999-2000, que vaig fer la coneixença de Vicent de Melchor, quan vaig entrar a la UAB per a substituir-lo en l'assignatura Gramàtica històrica catalana I, com a resultat d'un descàrrec de docència que va tenir aquell curs. El que més recordo, al costat de la calidesa i l'amabilitat amb què van obsequiar-me tant ell com Mila Segarra —en un despatx de dos que van convertir sense dubtar-ho en un despatx de quatre, per a acollir-nos a mi i a Daniel Casals, que s'havia estrenat com a professor de la UAB el primer semestre d'aquell mateix curs—, el que més recordo —deia— és l'entusiasme immens amb què Vicent de Melchor va emprendre l'elaboració d'un projecte de recerca amb la vista posada en l'edició i l'estudi de l'*Essai de dictionnaire historique de la langue catalane* de l'arxiver de Perpinyà Julià-Bernat Alart. L'esforç que hi va esmerçar va rebre la recompensa merescuda en ser seleccionat per a finançament pel Ministeri de Ciència i Tecnologia (BFF2000-0497), amb un import de 15.000 euros i vigència entre l'1 de gener de 2001 i el 31 de desembre de 2004. Aquest projecte va ser presentat per Vicent de Melchor i Daniel Casals, el 6 de setembre de 2000, a la Universitat de Paris IV-Sorbonne, en el marc del XII Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes, com recullen les actes aparegudes el 2003.¹⁵ En l'actualitat, aquesta tasca projectada i iniciada per Vicent de Melchor té continuïtat en una línia d'investigació encapçalada per mi mateixa en el si del Grup de Recerca en Història de la Llengua Catalana de l'Època Contemporània (2017 SGR 1696),¹⁶ reconegut i finançat per l'AGAUR i dirigit per Daniel Casals.¹⁷

El 2001 va aparèixer una nova publicació de Vicent de Melchor sobre el tema de la seva tesi, com a resultat de la participació en el II Col·loqui Problemes i Mètodes de Literatura Catalana Antiga, celebrat el 1998 a Girona, en el qual va presentar «Un clàssic menor de la literatura catalana: la *Lucrècia o Roma lliure* (1769) de Joan Ramis i Ramis».¹⁸ És d'aquell mateix any el capítol «L'edició de textos catalans moderns», inserit en el manual *L'edició de textos: història i mètode*, coordinat per Víctor Martínez-Gil.¹⁹

La propera publicació, de 2002, titulada *El catalán. Una lengua de Europa para compartir*, en coautoría amb Albert Branchadell, també és de caràcter docent i neix de l'experiència conjunta de la ideació i la preparació de l'assignatura de campus Introducció a la realitat catalana per a estrangers, pensada per als estudiants Erasmus que feien estades a la UAB.²⁰ Posteriorment en sortiria la traducció anglesa, elaborada per Mary Black, amb el títol *The Catalan Language. Its Past, its Present Reality, its Literature*.²¹ En aquesta mateixa línia de divulgació de la realitat catalana al món, el 2003, novament en coautoría amb Albert Branchadell, surt el capítol en japonès «Supein to Yôroppa ni okeru Katarûnyago» [El català a Europa i a Espanya], en el volum *Supeingo sekai*

14. Vegeu Bohigas (1927) i Bohigas (1985).

15. Vegeu de Melchor / Casals (2003).

16. <<http://filcat.uab.cat/web/grhilceec/>>. [Consulta: 9 de juliol de 2021.]

17. Per a un primer tast dels resultats, vegeu Cucurell / Massanell (2019).

18. Vegeu de Melchor (2001a).

19. Vegeu de Melchor (2001b).

20. Vegeu de Melchor / Branchadell (2002).

21. Vegeu de Melchor / Branchadell (2007).

no kotoba to bunka [La cultura i l'idioma del món hispanoparlant], editat per Takayuki Kusumoto.²²

A partir d'aquí, la producció bibliogràfica de Vicent de Melchor disminueix per raons de salut i es replega temàticament en el seu focus primordial: l'edició i l'estudi de l'obra de Joan Ramis. Malgrat tot, el 2006 va veure la llum un volum important: l'editorial tot just fundada Edicions Vitella, amb seu a Bellcaire d'Empordà, va publicar a la «Col·lecció Philologica. Sèrie Textos», dirigida per Albert Rossich, el drama *Arminda*, de 1771, a cura de Vicent de Melchor i Pep Valsalobre, que van encarar l'edició amb rigor filològic de la menys coneguda de les peces teatrals de Ramis, que és també, com hem vist, la primera que havia captat l'atenció del Vicent tot just llicenciat.²³

A l'acabament del curs 2008-2009, quan feia prop de dues dècades que Vicent de Melchor era professor de la UAB, en la qual impartia sobretot docència de Gramàtica històrica catalana i d'Història social de la llengua catalana, i després d'un períple dolorós de baixes i reincorporacions, van concedir-li la incapacitat laboral permanent absoluta, com a conseqüència del trastorn bipolar que patia. Ho dic obertament, perquè així és com ho manifestava el Vicent, que mai no va amagar el seu diagnòstic malgrat el tabú social que sol envoltar les malalties mentals. Ben al contrari, ho afrontava amb naturalitat i coratge, i intentava fer pedagogia d'aquest trastorn allà on anava. Només una mostra: ja en la tercera de les col·laboracions que va inserir a *Temps de Franja* (97, juny de 2010, p. 6) feia pública la seva condició en un article que va titular «Bipolar» i que comença així: «El trastorn bipolar és una malaltia mental major, abans dita maniacodepressiva, que afecta un 1-2 % de la població. (A la Franja, doncs, uns 400-800 afectats, entre els quals qui subscriu.)». És reconfortant saber que l'11 de març de 2020, per Acord del Consell de Govern, es va aprovar el *Pla local antiestigma de la UAB*, per a donar compliment al compromís adquirit dos cursos abans, quan la Festa Major d'aquesta universitat va tenir com a lema «La salut mental, visible i sense estigmes a la UAB».²⁴

Tot just desvinculat laboralment de la Universitat Autònoma de Barcelona, Vicent de Melchor va buscar un recer de pau a la petita localitat de Fórnols, a la comarca del Matarranya, a l'Aragó catalanòfon, on es va traslladar a viure amb la seva esposa, Sílvia Vallhonesta Raymí, ferm suport en totes les vicissituds que els va deparar la vida, i els seus dos fills, Júlia i Teo Vallhonesta de Melchor, ninetes dels seus ulls. Durant aquest retir, es va implicar en la vida del poble que l'acabava d'acollir: es va fer soci d'ASCUMA – Associació Cultural del Matarranya, una entitat fundada el 1989 que «treballa per la defensa, [la] promoció i la dignificació de la llengua i la cultura de la comarca del Matarranya i dels municipis de parla catalana del Baix Aragó»;²⁵ va col·laborar assíduament amb la secció «Vanitas Vanitatis» a *Temps de Franja. Revista de les Comarques Catalanoparlants d'Aragó*, editada per Iniciativa Cultural de la Franja, que aplega les entitats Associació Cultural del Matarranya, Consells Locals de la Franja, Institut d'Estudis del Baix Cinca – IEA i Centre d'Estudis Ribagorçans;²⁶ va ser membre fundador de la junta de Clarió – Associació de Famílies del Matarranya per la Llengua, constituïda el 2012 amb l'objectiu de «fomentar l'ús de la llengua materna entre els sagals dins i fora de l'àmbit escolar»,²⁷ i va preparar una monografia dedicada a Fórnols, en llengua castellana, per a difondre'n la realitat —també la lingüística— més enllà de les fronteres de la catalanofonia.²⁸

22. Vegeu Branchadell / de Melchor (2003).

23. Vegeu de Melchor / Valsalobre (2006).

24. <https://www.uab.cat/doc/Pla_Antiestigma_salut_mental>. [Consulta: 9 de juliol de 2021.]

25. <<http://www.ascuma.org/wordpress/>>. [Consulta: 9 de juliol de 2021.]

26. <<https://tempsdefranja.org/>>. [Consulta: 9 de juliol de 2021.]

27. <<http://clariomatarranya.blogspot.com/>>. [Consulta: 9 de juliol de 2021.]

28. <<http://filescat.uab.cat/filcat/vicent-de-melchor/#opuscle>>. [Consulta: 9 de juliol de 2021.]

Al cap d'uns anys, quan el creixement dels fills i el canvi de nivell educatiu que havien d'emprendre ho va fer aconsellable, la família Vallhonestà - de Melchor —d'acord amb l'ordenació que van triar per als cognoms de la descendència— va retornar al Masnou, on ja havia residit durant l'etapa del Vicent com a professor de la UAB. Des d'aquí, va veure com se'l tenia en compte per a la redacció de les entrades corresponents a Vicenç Albertí i Vidal (p. 29-31), Joan Ramis i Ramis (p. 442-443) i Pere Ramis i Ramis (p. 443) per al *Diccionari de la traducció catalana*, dirigit per Montserrat Bacardí i Pilar Godayol, que va aparèixer a Eumo el 2011, va rebre el Premi Crítica Serra d'Or de Recerca en Humanitats el 2012 i va ser publicat en línia el 2016 a través del lloc web VISAT del PEN Català.²⁹

La trajectòria acadèmica de Vicent de Melchor es clou amb una darrera aportació molt rellevant. El 2019, coincidint amb el bicentenari de la mort de Joan Ramis, ViteHa va publicar l'edició crítica, a cura de Pep Valsalobre i Vicent de Melchor, de la primera obra de teatre escrita per aquest autor menorquí, la tragèdia *Lucrècia*, composta el 1769.³⁰ La ressenya que n'ha aparegut a *Caplletra* (69, tardor de 2020, p. 245-246), d'Arantxa Llàcer Martorell, la valora així:

En conclusió, som davant la primera edició que compara tots els testimonis coneguts de l'obra, en fa una recensió acurada i és profusament anotada. Tracta, a més, d'esmenar els errors de còpia i reconstruir l'obra original de Ramis, que és el que s'espera d'una edició crítica d'aquestes característiques. Aquesta edició de l'obra de Ramis és la prova fefaent que estem redimint els errors del passat i dotant els estudis d'època moderna de materials de qualitat per a seguir dibuixant un període que de mica en mica se'ns descobreix com una capsa de sorpreses.

Hem d'agrair, doncs, la feina valuosa que va fer Vicent de Melchor com a professor i com a investigador, i les seves aportacions rellevants al coneixement de la història de la llengua i de la literatura catalanes, molt especialment en referència a la Menorca del segle XVIII. I ens cal donar-li les gràcies, també, per la lliçó de coratge que es desprèn del seu periple vital.

Mar MASSANELL I MESSALLES
Universitat Autònoma de Barcelona
Institut d'Estudis Catalans

BIBLIOGRAFIA

- BACARDÍ, Montserrat / GODAYOL, Pilar (dir.) (2011): *Diccionari de la traducció catalana*. Vic: Eumo. També accessible a: <<http://www.visat.cat/diccionari/cat.html>>. [Consulta: 9 de juliol de 2021.]
- BOHIGAS, Pere (1927): «El Repertori de Manuscrits Catalans. Missió a Anglaterra», *Estudis Universitaris Catalans*, XII, p. 411-457.
- BOHIGAS, Pere (1985): *Sobre manuscrits i biblioteques*. Barcelona: Curial / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- BRANCHADELL, Albert / DE MELCHOR, Vicent (2003): «Supein to Yôroppa ni okeru Katarûnyago» [*El català a Europa i a Espanya*], dins KUSUMOTO, Takayuki (ed.): *Supeingo sekai no kotoba to bunka* [*La cultura i l'idioma del món hispanoparlant*]. Ôtsu: Kôrosha, p. 110-125.
- BROWN, Kenneth / DE MELCHOR, Vicent (1995): *Vida i obra de Joan de Gualbes i Copons*. Barcelona: Curial / Publicacions de l'Abadia de Montserrat.

29. Vegeu Bacardí / Godayol (2011).

30. Vegeu de Melchor / Valsalobre (2019).

- CUCURELL, Ares / MASSANELL I MESSALLES, Mar (2019): «Julià-Bernat Alart i l'*Inventari de la llengua catalana: un estudi inajornable*», *Estudis Romànics*, XLI, p. 85-116.
- DE MELCHOR, Vicent (ed.) (1982): Joan Ramis i Ramis. *Arminda. Drama en tres actes*. Bellaterra: V. de Melchor Muñoz.
- DE MELCHOR, Vicent (1993): *Obres dramàtiques de Joan Ramis i Ramis (Maó, 1746-1819). Revisió de les edicions existents i nova transcripció*. Treball de recerca dirigit per Mila Segarra. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- DE MELCHOR, Vicent (1995a): *Edició i estudi lingüístic de l'obra dramàtica de Joan Ramis i Ramis (Maó, 1746-1819)*. Tesi doctoral dirigida per Mila Segarra. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- DE MELCHOR, Vicent (1995b): «El paper de les dones en el naixement del valencià (1238 – ca. 1400). Un nou acostament a l'adscripció del valencià al grup occidental primitiu», dins *Actes del Simposi de Demolingüística. III Trobada de Sociolingüistes Catalans. Tortosa, 15 i 16 de novembre de 1993*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, p. 226-231.
- DE MELCHOR, Vicent (1996): «Cronologia dels canvis en els pronoms clítics del català rossellonès», dins *Estudis de llengua i literatura catalanes*, XXXII (*Miscel·lània Germà Colón*, 5). Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 259-272.
- DE MELCHOR, Vicent (1997a): «L'ortoèpia tradicional i la pronunciació de les <-r> finals», *Els Marges*, 58, p. 100-107.
- DE MELCHOR, Vicent (1997b): «L'ús del català a la Menorca del segle XVIII i començaments del XIX: assaig de síntesi», dins MASSOT I MUNTANER, Josep (ed.): *Estudis de llengua i literatura en honor de Joan Veny*, I. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 91-107.
- DE MELCHOR, Vicent (1999): «El pas del jove Ramis per la Universitat d'Avinyó (1767): una aportació a la història de la cultura a la Menorca del segle XVIII», dins PAREDES, Maria / SALORD, Josefina (ed.): *Joan Ramis i Josep M. Quadrado: de la Il·lustració al Romanticisme*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 257-280.
- DE MELCHOR, Vicent (2000): «Una traducció en català valencià dels evangelis, a Oxford, del segle XVIII», *Quaderns. Revista de Traducció*, 5, p. 55-68.
- DE MELCHOR, Vicent (2001a): «Un clàssic menor de la literatura catalana: la *Lucrècia o Roma lliure* (1769) de Joan Ramis i Ramis», dins ROSSICH, Albert (coord.): *El teatre català dels orígens al segle XVIII. Actes del II Col·loqui Problemes i Mètodes de Literatura Catalana Antiga: «Teatre català antic»*. Girona, 6 al 9 de juliol 1998. Kassel: Reichenberger, p. 399-408.
- DE MELCHOR, Vicent (2001b): «L'edició de textos catalans moderns», dins MARTÍNEZ-GIL, Víctor (coord.): *L'edició de textos: història i mètode*. Barcelona: Pòrtic, p. 203-217.
- DE MELCHOR, Vicent / BRANCHADELL, Albert (2002): *El catalán. Una lengua de Europa para compartir*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- DE MELCHOR, Vicent / BRANCHADELL, Albert (2007): *The Catalan Language. Its Past, its Present Reality, its Literature*, traducció de Mary Black. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- DE MELCHOR, Vicent / CASALS I MARTORELL, Daniel (2003): «InvAlart: presentació del projecte d'edició de l'*Essai de dictionnaire historique de la langue catalane* o *Inventari Alart*», dins *Actes del Dotzè Col·loqui Internacional de Llengua i Literatura Catalanes. Universitat de Paris IV – Sorbonne, 4-10 de setembre de 2000*, III. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 173-188.
- DE MELCHOR, Vicent / VALSALOBRE, Pep (cur.) (2006): Joan Ramis i Ramis. *Arminda*. Bellcaire d'Empordà: Vitella.
- VALSALOBRE, Pep / DE MELCHOR, Vicent (cur.) (2019): Joan Ramis i Ramis. *Lucrècia*. Bellcaire d'Empordà: Vitella.